

Foto van de leerling

_____ heeft WAGR/11p deletie syndroom

Hierbij enkele tips waarop u deze leerling zal kunnen helpen tijdens het geven van uw lessen.

Visuele beperking en fotofobie

- Geef de leerling een individuele tour door de school en klaslokaal om te zich te leren oriënteren op de nieuwe omgeving. Label verbaal elke ruimte en wat u ziet terwijl u met de leerling de omgeving verkent en herhaal dit meerdere keren totdat de leerling de verschillende ruimtes goed kent. Neem de leerling mee naar de meest belangrijke ruimtes. Als voorbeeld, “Hier is de kapstok, dit plekje is van jou” of “Dit is een plek waar je je handen kunt wassen en hier staan de zeep en de handdoekjes”.
- De leerling zal er voordeel van hebben als hij/zij in de buurt zit bij de leerkracht bij demonstraties of interactieve lessen.
- Bij de afbeeldingen in de klas die ver weg staan is het belangrijk dat ze vergroot worden en een sterk contrast in kleur hebben zodat de leerling de afbeeldingen beter kan zien.
- Contrast is ook belangrijk bij ieder leermateriaal.
- De leerling zal vergrotingen nodig hebben in lettergrootte.....
- Lamineren bij voorkeur niet in glans maar in mat lamineer materiaal.
- Laat een leerling niet met zijn/haar gezicht in de het licht (van het raam) kijken, het helpt hem/haar om de ramen te blinderen. Ook een hoed of pet kan de leerling helpen.
- De leerling is gebaat als voorwerpen aangeboden worden op ooghoogte of liggend op een hellend oppervlak.
- De leerling heeft een volwassene nodig die hem/haar helpt uit te leggen in het toegankelijk maken van leermateriaal met duidelijke instructies. Als voorbeeld, “De kaart hangt links van de deur aan de muur”. Een opmerking als ‘hier’ of ‘daar’ is te vaag, geef dus duidelijk aan wat je de leerling wil laten zien.
- Het is nuttig voorwerpen op ooghoogte in het kijkveld van de leerling te houden totdat hij/zij zich hier op scherp stelt. De leerling kan langzaam bewegende voorwerpen met goed contrast volgen. Met behulp van geluiden kunt u ook aangeven welke richting u op wil gaan.

- Ondersteun de leerling onopvallend verbaal wat er om hem/haar heen gebeurt als hij/ zij het niet goed kan zien. Denk aan Sinterklaasvieringen, musicals ed.
- De leerling kan moeilijk mimiek en lichaamstaal zien en vertalen. Complimenten of berispingen moeten hardop uitgesproken worden.
- Noem de leerling bij zijn/haar naam voorafgaand aan het stellen van een vraag of het geven van een instructie.
- De leerling moet altijd een zonnebril of zonnehoed/pet dragen om haar/zijn ogen te beschermen voor de glinsteringen van het zonlicht.
- Moedig de leerling aan zijn/haar visuele hulpmiddelen in te zetten zoals een vergrootglas een wandelstok, een toetsenbord met een groter lettertype, een braille machine, een video vergroter, een voorleesapp etc.
- Maak de wereld inzichtelijk voor de leerling. Waarvoor is het?, wat kun je ermee?, middel-doel, oorzaak en gevolg.
- Vermijdt de woorden 'hier' en 'daar'.
- Stel de vraag "Wat zie je?" i.p.v. "Kun je het zien?".
- Hang de werkjes van de leerling op een vaste plek op in het klaslokaal.
- Hang de jas van de leerling vooraan of achteraan de kapstok.
- Toetsen en testen worden standaard vergroot afgenomen. Ook heeft de leerling recht op anderhalf keer de tijd.
- De leerling heeft tijd en rust nodig om ontwikkelings- en spel materiaal en afbeeldingen te bekijken. Hij/zij heeft bij taken waar een beroep wordt gedaan op het detail zien, overzicht verkrijgen en in tempo werken, meer tijd dan gemiddeld nodig.
- Door het aanleren van een systematische kijkstrategie zal het kijken voor de leerling minder tijd en energie kosten.
- Bekijk platen of afbeeldingen (bijvoorbeeld in een prentenboek) van tevoren (pre-teaching) met de leerling en focus hierbij ook op de details.
- Bij het maken van werkbladen op het platte vlak is het prettig voor de leerling om aan een verstelbare tafel te werken zodat hij/zij dit in een goede werkhouding kan bekijken.
- De leerling doet minder kijkervaring op dan zijn/haar klasgenootjes. Besteedt aandacht aan het vergroten van het visueel geheugen van de leerling. Door te werken met concrete materialen en door samen met hem/haar details te bekijken zal hij/zij de wereld om hem/haar heen beter begrijpen.

Spraak, taal & communicatie

- Maak gebruik van een korte bondige instructie. Gebruik korte zinnen en uitspraken met alleen de meest belangrijke kern.
- Gebruik gebaren, zoals Makaton, voor een non-verbale dialoog en om frustratie te verminderen. Ondersteun verbaal als u gebaren gebruikt.
- Gebruik picto's (zoals Makaton, PECS of communication in print), een visueel planningsbord, een strip met symbolen etc. om de visuele uitleg te versterken.
- Sta de leerling toe zijn voorkeur uit te spreken over wat hij/ zij de meest prettigste communicatievorm vindt (geschreven, verbaal, technologisch geassisteerd).
- Gebruik verschillende communicatiemiddelen zoals verbale ondersteuning, tekst, symbolen, afbeeldingen, tekens en modellen.

Leerproblemen

- Geef de leerling 10-20 seconden verwerkingstijd om te antwoorden. Laat de leerling zijn/haar tempo van de prestatie bepalen.
- Maak gebruik van visuele ondersteuning wanneer mogelijk of doe het zelf voor als u iets uitlegt.
- Verdeel de opdracht in kleinere onderdelen en geef deze achtereenvolgens aan de leerling. Verwacht NIET van de leerling dat hij/zij kan multitasken! Geef de leerling extra tijd om de opdracht te voltooien maar laat hem/haar de opdracht wel helemaal afmaken. Het is belangrijk om één taak af te ronden voordat de leerling begint aan een volgende opdracht.
- Zorg voor een duidelijke routine zodat de leerling kan anticiperen op wat er te verwachten valt.
- Geef korte opdrachten zodat de leerling succeservaringen zal opdoen die voldoening zullen geven en waarbij de leerling zijn/haar aandacht vast zal kunnen vasthouden.
- De leerling zal nieuwe vaardigheden meerdere keren moeten kunnen herhalen totdat ze zijn geautomatiseerd.
- Een multi zintuigelijke benadering bij het maken van opdrachten zal de leerling helpen (tekst, plaatjes, 3D modellen, echte objecten, geluiden, texturen, symbolen, tekens , etc.).

Auditieve verwerking stoornis

- Sta dichtbij de leerling als u spreekt en zorg ervoor dat de leerling u aankijkt als u spreekt.
- Gebruik simpele, één-stap instructies.
- Spreek in een iets langzamer tempo en met meer volume.
- Vraag de leerling instructies aan u te herhalen en om (indien mogelijk) aantekeningen te maken. De leerling zal geschreven instructies moeten hebben indien de opgaven thuis voltooid moeten worden.
- Plaats de leerling vooraan in het klaslokaal en weg van afleidingen om hem/haar te helpen focussen.
- Sluit de ramen en deuren voor een betere akoestiek in het klaslokaal om lawaai van buitenaf te minimaliseren.
- Gebruik een geluidsversterkingssysteem, zoals een draadloos FM-systeem, om achtergrondgeluiden of een slechte akoestiek te verminderen.
- Gebruik afbeeldingen en gebaren om begrip en geheugen te versterken.
- Voorzie de leerling van een stille ruimte bij het afnemen van toetsen.
- Sta de leerling toe om een koptelefoon te gebruiken die hem/haar zal helpen het geluid van buitenaf te verminderen bij het maken van een individuele opdracht.

Motorische beperking (lage spierspanning, dyspraxie, proprioceptie, /vestibulaire aandoening)

Grove motoriek

- Stimuleer activiteiten die de grote spiergroepen versterken en weerstand bieden. Voorbeelden zijn schommelen, springen, klimmen, zwemmen en springen op de trampoline.
- Sta de leerling toe te werken in alternatieve lichaamshoudingen (op hun buik op de vloer, staand, hurkend, op een verticaal oppervlak zoals een krijt/White bord, etc.).
- Moedig de leerling aan om te lopen op een oneven ondergrond, over obstakels te stappen, op en neer hellingen te lopen, te lopen op een smalle balk of dikke krijtlijn, op één been staan, objecten oprapen, rennen, klimmen door tunnels en hoepels, spelen met zachte materialen, springen en schoppen tegen een bal.

Fijne motoriek

- Sta de leerling toe om verschillende schrijfgrepen te gebruiken die makkelijker zouden kunnen zijn om vast te houden. Bijvoorbeeld driehoekige pennen en potloden.
- Moedig het gebruik van verschillende schrijfmateriaal aan (krijt, verfkwas, vingerverf, vetkrijt, potloden en markeerstiften).
- Moedig het schrijven op verschillende ondergronden en in verschillende hoeken aan zoals een krijtbord, een whiteboard, een schuine tafel en buiten op straat.
- Sta een leerling toe om een tablet of een toets bord te gebruiken voor geschreven werk.
- Geef de leerling de mogelijkheid om een easy loop schaar te gebruiken voor een makkelijkere greep. Oefen de knip- en loslaatbeweging met knip en knip spelletjes.
- Speel spelletjes met verschillende materialen gebruiksmaterialen om de handsterkte en handvaardigheid te verbeteren (bijvoorbeeld het spelen met play dough klei, zand, water, koken, scheerschuim, bubbeltjesplastic, folie, textiel, aarde, sponzen, flessen, potten, scheppen, bestek, kraaltjes, opwindspeeltjes, kralenplank en zachte vilt).

Zintuigelijke verwerkingsstoornissen

Overgevoelig:

- Geef de leerling zelf de keuze om bij overprikkeling naar een ruimte te kunnen gaan om zichzelf te kunnen reguleren.
- Sta de leerling toe om een geluidswerende koptelefoon te gebruiken in drukke/luide situaties.
- Bemoedig springen, rennen, en andere bewegingen afgewisseld voor en na een zitactiviteit.
- Zorg voor een klaslokaal die een kalme en gestructureerde leeromgeving kan bieden.
- Om de student te helpen reguleren kun je het langzaam heen- en weer schommelen van het lichaam bemoedigen, diep ademen, stevig inwikkelen in een deken, in een zitzak zitten of een zwaarte deken of een lapdoek gebruiken.

- Bemoedig sensopathisch spel; spelen met modder, vingerverven, kleien, koken of spelen met pudding of scheerschuim op een dienblad.

Ondergevoelig:

- Gebruik kleine lampjes om te stimuleren (een ster die over het plafond beweegt).
- Bemoedig springen, rennen, en andere bewegingen afgewisseld voor en na een zitactiviteit.
- Speel luide ritmische muziek of speel duw- en trekactiviteiten.
- Gebruik zachte wind vanuit het raam of ventilator; voorzie de leerling van wriemelspeeltjes met een lichte aanraking.
- Om de interesse in de fijne motoriek te vergroten kun je gereedschappen gebruiken zoals glitterpennen, geurstiften en gelpennen.
- Sta de leerling toe om stimulerende aroma's te ruiken zoals mint, kaneel, of een aroma armband/doekje.

Sensorische behoefte:

- Zorg voor zitplekken die de leerling toestaan makkelijk te staan/bewegen, zoals een "wiebel" zitkussen, een balanceer stoel of zitzak.
- Neem de speeltijd van de leerling niet af omdat hun werk niet af is. Dit zal alleen maar het gedrag laten escaleren.
- Wissel denkactiviteiten af met bewegingsactiviteiten. Laat een leerling een stukje lopen na vaste hoeveelheid werktijd.
- Laat de leerling wriemel objecten gebruiken om handen, voeten of hun mond onder controle te houden.
- Laat het kind "zwaar werk" doen (stoelen op de tafels zetten, zware dozen of ballen naar buiten duwen, bibliotheekboeken dragen).
- Voorzie de leerling van kleinere ruimtes indien mogelijk.
- Stel taakjes voor zoals berichten doorgeven aan kantoor.
- Bemoedig bewegingsactiviteiten zoals glijden, zwaaien, klimmen, op de trampoline springen, zwemmen of stop en gaan spellen.

Gehoorbeperving

Eenzijdige gehoorbeperving

- Zit en spreek aan de goede kant van de leerling, dit is het goede oor van de leerling.
- Verzoek sprekers hun gezichten zichtbaar (onbedekt door handen, haar of objecten) en dichtbij (indien mogelijk) te houden. Kijk naar de leerling als u spreekt.
- Positioneer de leerling zo dat het goede oor gericht is op de docent en hun oor met de gehoorbeperving weg van de klas (zoals dichtbij een muur).
- Controleer of de leerling de instructies heeft begrepen vooral wanneer u aan het veranderen bent van onderwerp of taak.
- Probeer de achtergrondgeluiden te minimaliseren.

Tweezijdige gehoorbeperving

- Sta toe dat er altijd maar één persoon spreekt.

- Verzoek sprekers hun gezichten zichtbaar (onbedekt door handen, haar of objecten) en dichtbij (indien mogelijk) te houden. Kijk naar de leerling als u spreekt.
- Herhaal wat gezegd is door andere sprekers wat wellicht niet makkelijk gezien of gehoord is.
- Indien mogelijk verzoek de spreker zich duidelijk te identificeren door een hand op te steken of zijn/haar naam te noemen en gun de dove leerling genoeg tijd om hen te vinden en naar ze te kijken voordat zij gaan spreken.
- De leerling heeft baat bij het werken in kleine groepen.
- Controleer regelmatig of de leerling u begrepen heeft.
- Sta extra verwerkingstijd toe.
- Zorg voor een multi-sensorische benadering zodat de leerling niet alleen vertrouwt op verbaal onderwijs.
- De leerling kan eerder vermoeid raken dan zijn leeftijdsgenoten zonder gehoorverlies als gevolg van extreem concanderen en luisteren.

Gedrag

- Creëer 'sociale verhalen' om geschikt gedrag te presenteren.
- Gebruik goed gedrag symbolen (luisteren/aankijken/zitten/hand-omhoog/wachten) om de leerling te herinneren aan verwacht gedrag.
- Gebruik een time-timer om geduld te assisteren.
- Beloon goed gedrag en sta keuzes toe.
- Analyseer ieder probleemgedrag. Ieder gedrag is een poging tot communicatie. Geef de leerling symbolen of geef ze tekens om zich in uit te drukken. Dit om frustratie te voorkomen.
- Ga correct om met meltdowns door: anticiperen & en prikkels te verwijderen, de leerling te verplaatsen naar een rustige ruimte, veiligheid tot een prioriteit te maken, communicatie toe een minimum te houden, hem/haar tijd en ruimte te geven, en na afloop troost te bieden.
- Bemoedig sociale vaardigheden door kansen op te stellen voor: parallel spel, beurt te nemen, delen, in tweetallen werken en de emoties van anderen uit te leggen.

Voor meer informatie omtrent het WAGR Syndroom zie alstublieft:

www.wagr.org

Informatie en vertaling door Saskia Schouten, Bartiméus